

24-25 Zaključni del odlomka, kjer ponazori svoje prizadevanje za evangelijsko aktivnostjo športnikov, ponovno začne z retoričnim vprašanjem: *Mar ne veste (ouk oidate)*. Metafora športa je bila Korinčanom zelo domača, saj so se tam vsaka tri leta dogajale slavne isthmianske igre ali »igre korintske ožinev«, in je vse mesto živelo za šport. Korinčane spodbuja k bolj intenzivnemu krščanskemu življenju. Biti krščen in sprejeti vero, nato pa lagodno živeti, ni dovolj. Življenje je tekma, ki objublja veliko večjo nagrado, kot jo lahko šport. Nesmiselno bi bilo tekmovati, če si ne bi želeli nagrade. Pri tem verjame, da ne smel tekmovati proti drugemu, kakor se žal dogaja v Korintu, ampak tekmovati z lastnimi slabostmi, s svojim mesom, ki ga hoče prepričati, da je že s tem storil dovolj, ko se je dal krstiti. Pavel pa opozarja, da pravi športnik, ki želi doseči zmago, nikoli ne izbere lahke poti, temveč pot samoobvladovanja, discipline in vsestranskega urjenja telesa. Tudi korintski filozofi (npr. stoiki) so se morali podvreči različnim telesnim vajam in disciplinam, če so želeli priti do kreposti in spoznanja. Disciplina telesa je torej pomembna, saj telo odločilno vpliva tudi na duha in na ta način tudi na končno eshatološko sodbo. V to skuša Pavel prepričati še posebej t. i. spoznavalce in gnostike med svojimi korintskimi kristjani.

26-27 Pavel primerja športna prizadevanja atletov za zmago s svojimi duhovnimi boorbami za doseg novega življenja po evangelijski. Pozna cilj, ki je polno občestvo s Kristusom, zato imajo vsi naporji svoj smisel. Tako kot športniki tudi kristjani potrebujejo cilj ali cilje. Njegovo oznanjevanje in življenje ni prazno *mahanje po zraku*, temveč *izčrpava (hypôpiasô)* svoje telo, ga drži pod kontrolo, ga obvladuje in *usužnjuje (doulugôgô)*. Gre za zelo močne izraze, ki so skozi stolecja navdihovali krščanski asketicizem in razne oblike mučenja lastnega telesa. Vendar tu ni sledu o grškem dualističnem gledanju na človeka, kjer si duhovno podreja manjvredno telesno in čustveno dimenzijo človeka. Za Pavla predstavlja *telo (sôma)* celotnega človeka, ki vstopa v odnose z drugimi. Krščanska askeza zato ne more biti mučenje ali celo uničevanje lastnega telesa, temveč proces darovanja, kjer človek izgoreva in hkrati raste v ljubezni. Pavel s podobami borbe in askeze na zelo patetičen način opisuje radikalnost svoje žrtve, ki jo je pripravljen prevzeti, da bi tako tudi drugim odprl pot do rešilne moči Kristusovega evangelija, in bi pri tem tudi sam prejel svoj delež (v. 23b).

Miran 9

EVHARISTIJA IN SKUŠNJAVE MALIKOVANJA

I Kor 10

Pavel tukaj ponovno obravnava vprašanje malikovanja, o čemer je spregovoril že v 8. poglavju. Če je v predhodnem poglavju s primerom lastnega apostolskega poklica pokazal na nujnost boja za ohranitev svobode in življenja v občestvu z Bogom, tokrat uči z zgledom iz odrešenjske zgodovine. Pokaže na naporno pot Izraelcev iz egiptovske sužnosti skozi puščavo v svobodo, na kateri se je ljudstvo učilo spoznavati Boga in se boriti s skušnjavami. Mnogi od Izraelcev so zaradi malikovanja na poti po puščavi propadli. Zgodbo o eksodusu predstavi kot *typos* – kot podoba, zglede in opomin, Rdeče morje pa kot *predpodo*bo krsta in evharistije, kjer se bo Božje ljudstvo Nove zaveze očistilo krivde in vstopilo v polno občestvo z Bogom. Biblična pripoved naj bi spodbudila Korinčane, ki prav tako podlegajo skušnjavi malikovanja, da bi se uprli skušnjavam starih navad in bolj zaupali evharističnemu kruhu in kelihu, po katerem se jim daje Kristus sam.

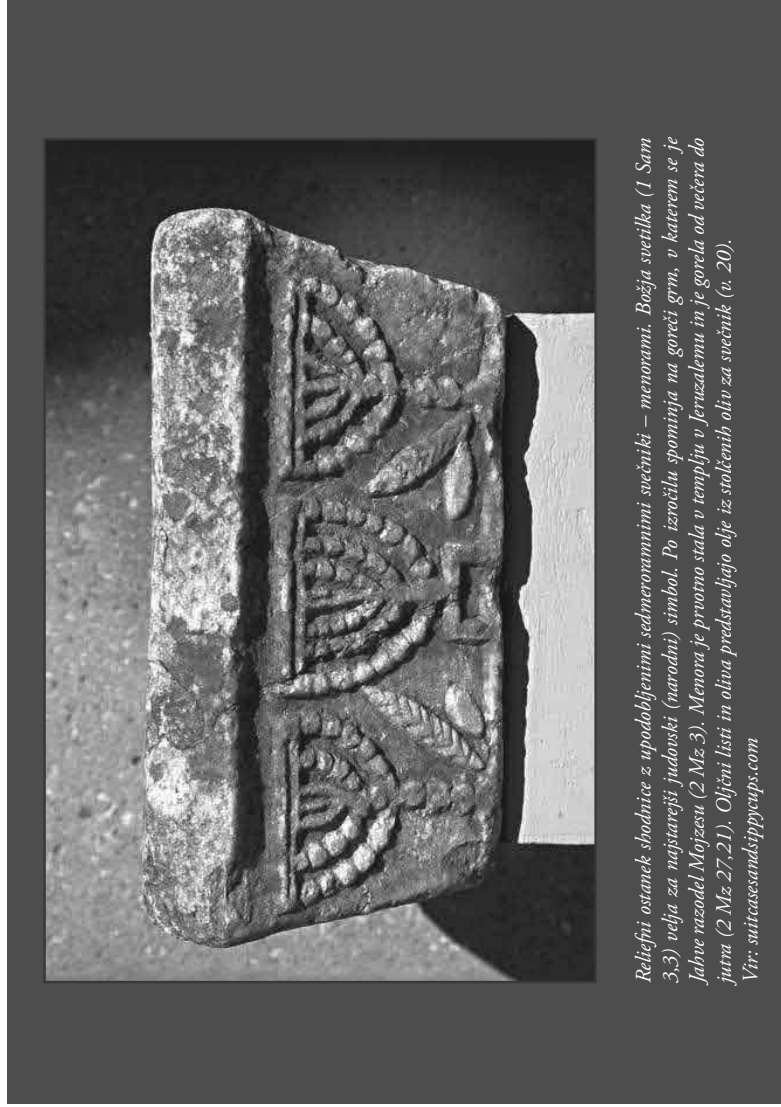
Preizkušnje v času izhoda (10,1-13)

- 1 *Nočem namreč, bratje, da bi vi ne vedeli, da so bili naši očetje vsi pod oblakom in so šli vsi skozi morje*
- 2 *in da so bili v oblaku in morju vsi krščeni v Mojzesa.*
- 3 *Vsi so jedli isto duhovno jed*
- 4 *in vsi so pili isto duhovno pijačo. Pili so namreč iz duhovne skale, ki jih je spremljala. Ta skala pa je bil Kristus.*
- 5 *Toda večina izmed njih ni bila Bogu po volji, pobiti so bili namreč v puščavi.*
- 6 *To pa je za nas postalo opomin, da bi mi ne poželeli hudega, kakor so oni poželeli.*
- 7 *Tudi ne bodite malikovalci kot nekateri izmed njih, kakor je zapisano: Ljudstvo je sedlo jest in pit in ustali so, da bi se zabavali.*
- 8 *Tudi ne nečistujmo, kakor so nečistovali nekateri izmed njih in jih je v enem dnevu padlo triindvajset tisoč.*
- 9 *Tudi ne preizkušajmo Gospoda,⁶⁹ kakor so ga nekateri izmed njih preizkušali in so jih pomorile kače.*

69 Ali Kristus.

- 10 Tudi ne godrnjajte, kot so nekateri izmed njih godrnjali in jih je pomoril pokončevalec.
- 11 To pa se jim je zgodilo kot zgleč, napisano pa je bilo v svarilo nam, ki smo dočakali konec časov.
- 12 Kdor torej meni, da stoji, naj gleda, da ne pade.
- 13 Zadela vas je le človeška preizkušnja, Bog pa je zvest in ne bo dopustil, da bi bili preizkušani prek svojih moči, ampak bo skupaj s preizkušnjo odprl tudi izhod, da jo boste mogli prestati.

1-4 Pavel začena svoj nagovor z *bratje (adelphoi)*, s čimer običajno uvede zelo pomembno temo za življenje nove krščanske skupnosti (prim. 1,10). Želi, da ne bi bili »ignoranti«, da bi ne vedeli (*agnoein*) tega, kar bi morali vedeti o

Reliefni ostanek shodnice z upodobljenimi sedmeronamnimi svečniki – memorami. Božja svetilka (1 Sam 3,3) velja za najstarejši judovski (narodni) simbol. Po izročilu spominja na goreči grm, v katerem se je Jahve nazadel Mojzesu (2 Mz 3). Menora je prvotno stala v templju v Jeruzalemu in je gorela od večera do jutra (2 Mz 27,21). Olfčni listi in olivna predstavljaajo olje iz stolčnih oliv za svečnik (v. 20).
Vir: suitcasesandstppycaps.com

dogodkih iz odrešenjske zgodovine, ki se dejansko uresničujejo v sedanjem času, sredi med njimi. Njegov govor je refleksijsa dogodkov iz preteklosti, ki naj bi bralcem odprla oči za pravilno presojanje aktualnega dogajanja. Tudi Izraelce je Bog neposredno vodil skozi puščavo, kar ponazarja podoba oblaka (2 Mz 13,21-22; 14,19), in v oblaku je z njimi na gori Sinaj sklenil zavezo (2 Mz 19,16); vsi so šli tudi skozi morje in bili v (*en*) morju in v (*en*) oblaku kršчени v (*eis*) Mojzesa. Pavel s to frazo vzpostavi vzporednico med eksodusom in krstom v (*eis*) Kristusa (Rim 6,3; Gal 3,27), ko so tudi Korinčani *stopili na pot novega življenja* (Rim 6,4). Oblak je predpoda Svetega Duha, ki ga kristjani prejmejo s krstom, Mojzes pa predpoda Kristusa, ki vodi svoje ljudstvo iz suženjstva v svobodo objubljenе dežele. Podobe, ki so jih na tej poti spremljale, so do- bile svojo polno uresničitve v Kristusu. Tako se je tudi podoba *duhovne skale (pneumatičes petras)*, iz katere so pili na poti in ki so jo prepoznali v Mojzesovem znamenju (2 Mz 17,6; 4 Mz 20,1-13), dokončno razodela v Jezusu Kristusu, ki se daje v hrano in pijačo (v. 16).⁷⁰

5-11 Usoda Izraelcev, ki so v puščavi grešili z malikovanjem in bili pobiti, naj bo za Korinčane *opomin (typos)*,⁷¹ (v. 6) tj. *podoba ali zgleč*, ki jih opozarja, da se tudi sami ne ujamejo v isti greh malikovanja, ko podlegajo modrosti tega sveta. Malikovalstvo pa se ne kaže samo v njihovem sodelovanju pri malikovalskih obedih (v. 7), ampak tudi v nemoralnem življenju nekaterih (v. 8), v zavračanju besede križa na račun modrosti sveta pri nekaterih (v. 9) in v njihovih prepirih in razdorih (v. 10). Pavel poudarja, da je biblična zgodovina napisana v *svarilo nam (pros nouthesian hēmōn)*, ki smo dočakali *konec časov (ta telē tōn aiōnōn)* (v. 11). To pa niso samo Korinčani, na katere je naslovljeno pismo, temveč kristjani vseh časov, ki živijo v času izpolnjevanja polnega občestva s Kristusom. Kar se je zgodilo očetom v zgodovini, je *zgleč*, podoba in svarilo (*typos*) kristjanom, ki so na poti novega življenja.

12-13 Pavel zaključuje prvi del govora z opozorilom in spodbudo, naj se tisti med kristjani, ki preveč zaupajo vase in si mislijo, da so popolni, ter se povzdigujejo nad druge (8,2), varujejo, da v skušnjavah ne propadejo. Hkrati jih sicer tolaži, da jih je zadelo samo *človeška preizkušnja (peirasmos anthrōpinos)*, ki jo lahko premagajo. Rešitev za človeka pa je, da je Bog *zvest (pistos)*, tj. zanesljiv, pravičen in usmiljen, in jih v preizkušnjah ne bo zapustil. Bog ne bo dovolil, da bi skušnjave presegle človeške moči (prim. Jak 1,13-14).

70 Pavel pogosto uporablja takšno tipično (*typos*) ali alegorično razlaganje Svetega pisma (v. 11; 9,8; Rim 4,23s.l.; 5,14; Gal 4,24), ker se že kot Jud zaveda: vse, kar je napisano pred nami, je bilo napisano v naše poučenje, da bi oprli na potrpežljivost in na tolažbo, ki jo daje Pismo, imeli upanje. (Rim 15,4; prim. 2 Tim 3,16)

71 Izraz *typos* se v Novi zavezi pojavi 16-krat, od tega večinoma pri Pavlu, v pomenu *zgleč* (Fp 3,17; 1 Tes 1,7; 2 Tes 3,9; 1 Tim 4,12; Tit 2,7), *podoba* ali *model* (Rim 6,17; Heb 8,5); v Rim 5,14 je Adam predstavljen kot *podoba (typos)* Kristusa. Tukaj ne gre več za model, ampak za prenosko anticipacijo neke podobe, ki se je uresničila v Kristusu. Pavel s podobami v 1 Kor vzgaja in spodbuja Korinčane h krščanskemu življenju.

Udeležba pri Kristusovem telesu (10, 14-22)

- 14 Zato, moji ljubi, bežite od malikovanja.
- 15 Kot razumnim govorim: vi presodite, kar pravim.
- 16 Kelih blagoslova, ki ga blagoslovljamo, mar ni udeležba pri Kristusovi krvi? Kruh, ki ga lomimo, mar ni udeležba pri Kristusovem telesu?
- 17 Ker je en kruh, smo mnogi eno telo, vsi smo namreč deležni enega kruha.
- 18 Poglejte Izraela po mesu! Mar niso tisti, ki uživajo žrtve, deležni oltarja?
- 19 Kaj torej pravim? Da je kaj to, kar se žrtvuje malikom, ali da je malik kaj?
- 20 Nikakor, ampak da to, kar žrtvujejo, žrtvujejo hudiim duhovom, ne Bogu! Nočem pa, da bi postali družabniki hudiim duhov.
- 21 Ne morete piti Gospodovega keliba in keliba hudiim duhov, ne morete biti deležni Gospodove mize in mize hudiim duhov.
- 22 Ali hočemo izzivati ljubosumje pri Gospodu? Mar smo močnejši od njega?

14-15 Po navajanju zglede in podob iz Stare zaveze pride Pavel k neposredni primerjavi poganskih obedov z evharistijo, kjer postajajo verniki deležni Kristusovega telesa. Opozorila glede nedopustnosti sodelovanja pri malikovalskih obedah še stopnjuje in novo enoto začne z dvema velelikoma: *bežite (pheugete) od malikovanja in presodite (krinate), kar pravim*. S prvim pove odločno in naravnost, da je sodelovanje pri takšnih obedah malikovanje in zato tu ni prostora za kompromis, z drugim pa apelira na razsodnost *razumnih (phronimoi)*, tistih, imajo spoznanje (8,1), naj sami presodijo, ali je takšno početje še skladno z njihovo krščansko identiteto. Pavel se izkaže kot moder oskrbnik in kot oče, ki je jasen in odločen, a hkrati ravnava z ljubeznijo, ki ne zapira vrat. Noče slepe pokročine, ampak trezno presojanje in svobodo odločitev.

16 V tej vrstici je zapisano najstarejše pričevanje Nove zaveze o evharistiji. Da bi lahko Korinčani prepoznali nezdružljivost poganskega kulta z evharističnim obedom, jih Pavel sooči s temeljno resnico o Gospodovi večerji, ki bi jo morali že poznati, a so jo morda spregledali. Evharistija je *udeležba (koinōnia – občestvo, delež)* pri Kristusovi krvi in Kristusovem telesu. Z udeležbo pri njej postajajo del Kristusovega telesa in gradijo novo občestvo Cerkve. Dve vzporedni retorični vprašanji glede dogajanja pri evharističnem obedu se stikata v besedi *koinōniā*,⁷² ki je ključna beseda odlomka.

72 Vulgata prevede izraz v frazi 16a s *communicatio*, v 16b pa s *participatio*.

Pavel v tem odlomku ne opisuje poteka obreda evharistije, kot bo to storil kasneje (11,23-26), temveč vernikovo soudeležbo pri teh skrivnostih. Tako poudari skupno *blagoslovljanje (eulogoumen) keliba blagoslova (to potērion tēs eulogias)*, pri tem pa ne omeni izrecno, za katero obredno čašo pashalnega obreda gre.⁷³ Udeležba pri Kristusovi krvi pomeni zakramentalni obred, v katerem so verniki po kelihu na najgloblji intimni, to je osebni način pridružen Kristusovi daritvi. Kri (*haima*) je hkrati znamenje Kristusove popolne podaritve na križu (Jn 19,34) in znamenje življenja, ki je sad te daritve.⁷⁴ Verniki so tako preko blagoslovljanja keliba deležni Kristusovega življenja. Tudi *lomljenje kruha*, ki je bilo sestavni del obeda (Mr 8,6,19) in je v krščanski tradiciji postalo znamenje za celotno evharistijo (prim. Apd 2,46), pomeni tukaj udeležbo (*koinōniā*) vernikov pri *Kristusovem telesu (sōmatos tou Christou)*⁷⁵ in popolno občestvo (*koinōniā*) s Kristusom ter med seboj.

17 V nadaljevanju Pavel še razširi razumevanje občestva, ko poudarja, da so *mnogi (polloi)* in *vsi (pantes)*, tj. vsi kristjani, ki sodelujejo pri evharistiji, in ne samo Korinčani, deležni (*metechomen*) Kristusovega kruha. Uživanje *ene* evharistije ustvarja enost Cerkve, ki je Kristusovo telo. S tem doseže Pavlovo dokazovanje o nujni enotnosti med korintskimi kristjani, ki ga začne v 1,10sl., svoj vrh.

18-21 Pavel preide k sklepnemu dokazovanju začetnega poziva, naj se kristjani ne udeležujejo malikovalskih obedov. Potem ko je dokazal, da je krščanska evharistija »žrtveni obed«, tj. obred, ki zahteva totalnost, ker jemlje in daje življenje, pokaže tudi na darivene obede pri Izraelcih in poganih. Pri obojih sta prisotna oltar in žrtev, in tisti, ki darujejo, postajajo deležni tega, kar opravljajo. To seveda ne pomeni, da so maliki Korinta resnični ali da imajo obedi in obredi kakašnokoli moč razen demonske, trdi Pavel (prim. 5 Mz 32,17). Vendar pa imajo tudi ti obedi žrtvovaljski značaj, in tistega, ki se jih udeležuje, popolnoma prevzamejo. Kristjani se zato ne morejo udeleževati še drugih »žrtvenih obedov«, ne poganskih in ne judovskih, ker so z evharistijo že popolnoma združeni s Kristusom.

22 Sklepno opozorilo o Gospodovem ljubosumju je znan biblični motiv, ki svari pred odpadom od vere v enega Boga (prim. 2 Mz 20,4-5; 5 Mz 32,21). Pavel svari Korinčane, da poganski obedi kljub prijazenemu videzu in splošni sprejetosti v družbi niso tako nedolžni, saj se počasi polastijo in si podredijo celotnega človeka. Zato naj bodo trezni in razsodni.

73 Pri judovski pashalni večerji poglavar družine z blagoslovno molitvijo *kadeš* blagoslovi štiri obredne čaše oz. kelihne. Prva čaša je čaša *pozivitve (birkar kidduš)*, druga je čaša *osvoboditve ali veselja (birkar sigim)*, tretja je čaša blagoslova, ki se blagoslovi po glavnem obedu (*birkar hammazn*), in četrta je čaša *odrešenja (birkar hašim)*. Ko Pavel govori o kelihu blagoslova, ki ga skupnost blagoslovlja in se zanj zahvaljuje, se lahko to nanaša na tretjo čašo po večerji (1,25) ali pa na katero drugo čašo pashalnega ali drugega slovesnega obeda, saj se je pri vsakem obedu blagoslovila čaša blagoslova in zahvale. (Fitzmyer 2008: 390; Thiselton 2000: 755-760)

74 Takšno gledanje na pomen krvi izhaja iz judovske obredne postave: *Kajti življenje mesa je v krvi in dadi sem vam jo za oltar, da opravite spravo za svoje življenje, kajti kri opravi spravo za življenje.* (3 Mz 17,11,14)

75 Pavel uporablja izraz *Kristusovo telo (sōma tou Christou)* v treh različnih pomenih: v literarnem pomeni, ki se nanaša na zgodovinskega križanega Kristusa (Rim 7,4), v analognem pomeni, ki pomeni Kristusovo telo kot Cerkev (1 Kor 12,27; Ef 4,12), in v liturgično-zakramentalnem pomeni kot evharistično Kristusovo telo (1 Kor 10,16; 11,27).

Vse v Božjo slavo (10,23–11,1)

Pavel predstavi osnovno načelo, ki naj bi vodilo kristjane v praktičnih odločitvah glede osnovnih etičnih vprašanj, ko gre za blagor drugih. Naj ne delajo ničesar, kar bi lahko zapeljalo druge, tudi če je stvar sama na sebi dobra, ampak naj delajo vse v Božjo slavo. Ob sklepu tako zopet povzame temo, ki je obravnavana že v 8,1-13, in jo pripelje do zaključka: Če bi kdo s tem, ko bi jedel malikom darovano hrano, povzročil, da bi brat padel v skušnjava, je ne sme uživati. Korinčani morajo posnemati Pavla, kakor on posnema Kristusa, in bodo tako vse delali v Božjo slavo.

- 23 »Vse je dovoljeno«, toda vse ne koristi. »Vse je dovoljeno«, toda vse ne gradi.
- 24 Nihče naj ne išče svojega, ampak to, kar je drugega.
- 25 Vse, kar je na tržnici naprodaj, jejte, ne da bi vam vest kaj očitala!
- 26 Kajti »Gospodova je zemlja in kar jo napobirajete.«
- 27 Če vas kdo izmed nevernikov vabi in želite iti, jejte vse, kar postavijo pred vas, ne da bi vam vest kaj očitala!
- 28 Če pa bi vam kdo rekel: »To je darovano malikom«, ne jejte zaradi tistega, ki je to povedal, in zaradi vesti.⁷⁶
- 29 Ne govorim pa zaradi svoje vesti, ampak zaradi vesti drugega. Čemu bi namreč mojo svobodo presojala vest drugega?
- 30 Če pa se jaz s hvaležnostjo udeležim obeda, zakaj me preklinjajo zaradi tega, za kar se zabvaljujem?
- 31 Če torej jeste ali če pijete ali delate kaj drugega, vse delajte v Božjo slavo.
- 32 Ne bodite v sporiko ne Judom ne Grkom in ne Božji Cerkvi,
- 33 kakor tudi jaz skušam vsem vse ugoditi in ne iščem svoje koristi, ampak korist mnogih, da bi bili rešeni.
- 1 Bodite moji posnemovalci, kakor sem tudi jaz Kristusov.

23-24 Pavel ponovi dvojni slogan Korinčanov, ki ga je navedel že v 6,12: *Vse je dovoljeno*, in ga zavrne z dvema protargumentoma: *vse ne koristi* in *vse ne gradi (otkodomeš)*

(v. 23). Svoboda mora, tako kot ostali darovi, služiti rasti posameznika in skupnosti. Slogan prihaja verjetno iz vrst tistih, ki so se sklicevali, da pripadajo t. i. Pavlovi frakciji (1,12). Ko Pavel poudarja, da je od vseh svoboden (9,1.19), ker ga je Kristus osvobodil za svobodo (Gal 5,1), hkrati izpove, da je kristjan *Kristusov suženj* (7,22) in *služabnik vseh* (9,19). Krščanska svoboda je razumljena v kontekstu etike in ljubezni (prim. 8,2; 13,5) in nihče ni opravičen skrbeti samo zase (Rim 14,15.19; Flp 2,4.21).

25-26 Princip etičnega delovanja Pavel ponovno nanaša na odnos do mesa, darovanega malikom. Na eni strani preži na kristjane nevarnost malikovanja, na drugi strani pa socialna izolacija in zavračanje. Kako naj torej kristjan živi s svojo zavezanostjo Kristusu in željo, da bi evangeliziral svoje prijatelje, sredi poganskega sveta, polnega malikov? Njegov nasvet je dobrohoten in biblično utemeljen. Vse pripada Bogu (Ps 24,1), zato sme kristjan jesti vse. Pavel sprejema resničnosti grško-rimskega sveta in ve, da se morajo kristjani vključiti v svet, če mu želijo oznaniti evangelij. Zato naj Korinčani brez slabe vesti sprejemajo tudi vabila nevernikov (*apístoí*) (v. 27). Edina izjema nastopi takrat, ko je izrecno rečeno, da je bilo meso žrtvovano. Zaradi ozira do vesti bližnjega, ki bi se lahko pohujšal, ali vesti pogana, ki bi bil s tem v vesti potrjen, se mora kristjan odpovedati svoji svobodi in spoznanju, ki mu pravi, da je vse čisto. Očitno pa so ga nekateri goreči Korinčani kritizirali zaradi teh navodil, in zato ogorčen odgovarja: *zakaj me preklinjajo?* (v. 30)

31-33 Pavel prehaja h ključnim motivom svojega spodbujanja. Karkoli kristjani delajo, naj delajo v *Božjo slavo*. Ta generalni kriterij krščanske etike pomeni, da lahko kristjani svojo vero in svobodo uresničujejo samo v ljubezni (prim. Flp 1,11; Kol 3,17). Na ta način ne bodo nikomur v sporiko. Pavel lahko kot zglede takšnega ravnanja predstavi samega sebe, saj si je zadal za cilj, da bi jih čim več pripeljal k odrešenju (*hina sôthōsîn*), to je h Kristusu (11,1).

⁷⁶ Nekateri rkp imajo v. 26 na tem mestu.

DOSTOJNO OBHAJANJE GOSPODOVE VEČERJE

I Kor 11

V tem poglavju obravnava Pavel dve težavi, ki se pojavljata pri bogoslužju. Gre za vprašanje glede moške in ženske obleke pri bogoslužju in glede dostojnega obhajanja obreda Gospodove večerje. Vprašanje, kako naj se ženske in moški oblačijo pri liturgičnih shodih, se na videz sicer zdi banalno, v takratnem kulturnem kontekstu pa je imelo veliko težo. Obleka izraža v vseh kulturah, še posebej pa pri obredih, človekov odnos do tega, kar je in kar opravlja. Liturgične norme se v zgodovini sicer spreminjajo, vedno pa so skrbno določene, ker izražajo svetost in dostojanstvo obrednega dogajanja. Ko se zanemarja zunanji videz, se postopoma nujno spreminja tudi notranja drža. To se je očitno začelo dogajati tudi v mladi korintski skupnosti, zato Pavel v tem poglavju hkrati svari tudi pred nevretnim obhajanjem Gospodove večerje. Ker so Korinčani obhajali evharistijo hkrati s svojo običajno večerjo, se je lahko hitro zgodilo, da je postalo dogajanje nedostojno obhajanja svetosti evharističnega obreda. Apostol jih zato poziva k premisleku in spreobrnjenju, da bodo shodi res gradili občestvo, slavili navzočega Gospoda in gradili njihovo novo identiteto.

Videz moških in žensk pri bogoslužju (11,2-16)

Ob tem odlomku, ki je eden težje razumljivih in odstopa od ostalega pisma tako glede vsebine kot glede terminologije, je bilo prelitega že ogromno črnila. Mnogi razlagalci so namreč na podlagi tega dela besedila poskušali prikazati Pavla kot zadržtega moškega, ki ne spoštuje žensk. Do takšne interpretacije je mogoče priti samo, če beremo te vstice iztrgane iz konteksta in popolnoma izolirane od družbenega okolja in časa, v katerem so nastale. Pavel je želel svoje majhne skupnosti zaščititi pred napadi dominantnega okolja. Za to pa je bila potrebna tudi določena disciplina in enotnost, tako v doktrini kot v praksi. Na tem mestu bo grajal razvade nekaterih spreobrnjenec, ki so si novo svobodo v Kristusu razlagali na način, da je to prilžnost za popoln prelom z družbeno tradicijo, ki je narekovala, da morajo biti žene v javnosti pokrite. Žene so tako dale vedeti, da pripadajo možem, da so poročene ali neporočene, da pripadajo družini. Glede na to, da so se v prvem stoletju kristjani zbirali po domovih in tam obhajali evharistijo, so nekatere žene menile, da zato ni več potrebno, da bi se tam pojavljale na tak način kot v ostalih javnih okoljih. Tako za judovsko kot za rimsko-grško kulturo tedanjega časa pa je veljalo, da so v javnosti hodile z nepokrito glavno samo sužnje ali prostitutke.

2. *Hvalim pa vas, ker se me v vsem spominjate in se držite izročil, ki sem vam jih izročil.*
3. *Hočem pa, da veste, da je glava vsakega moža Kristus, glava žene mož, glava Kristusa pa Bog.*
4. *Vsak moški, ki moli ali prerokuje s pokrito glavo, sramoti svojo glavo.*
5. *Vsaka ženska pa, ki moli ali prerokuje z nepokrito glavo, sramoti svojo glavo, ker je to isto, kakor če bi bila ostrizena.*
6. *Če se namreč ženska ne pokriva, naj se še ostrizel! Če pa je za žensko sramotno, da je ostrizena ali obrita, naj se pokriva.*
7. *Moškemu namreč ni treba, da si pokriva glavo, saj je podoba in slava Boga; ženska pa je slava moškega.*
8. *Ni namreč moški iz ženske, ampak ženska iz moškega,*
9. *in tudi ni bil moški ustvarjen zaradi ženske, ampak ženska zaradi moškega.*
10. *Zato mora ženska imeti oblast nad glavo, zaradi angelov.*
11. *Sicer pa v Gospodu ni niti ženske brez moškega niti moškega brez ženske.*
12. *Kakor je namreč ženska iz moškega, tako je tudi moški po ženski, vse pa je iz Boga.*
13. *Sami pri sebi presodite: Ali se spodobi, da ženska nepokrita moli Boga?*
14. *Ali vas ne uči že narava sama, da moškemu ni v čast, če si pusti dolge lase,*
15. *ženski pa je v slavo, če si pusti dolge lase? Kajti lasje so ji dami za ogrinjalo.*
16. *Če pa se zdi, da bi se kdo rad prepiral – mi takšne navade nimamo in Božje Cerkve tudi ne.*

2 Pavel tudi tukaj na začetku pohvali⁷⁷ Korinčane, da se ga v vsem spominjajo in se držijo njegovega izročila. V skupnosti torej še zdaleč ni bilo vse narobe. A kot svoje ljube otroke jih opozarja (4,17), da lahko prelahkotno opuščanje kulturnih navad pripelje do praznega prostora, kamor se bodo hitro naselile človeške razvade in druge razdiralne moči.

3-6 Pavel na odločen način napove novo temo (*Hočem pa, da veste*) in s tremi frazami pokaže na splošno načelo, ki je temelj odnosov v novih krščanskih skupnostih. Ključna beseda je *glava* (*kephalē*), ki ima zelo širok pomen v smislu avtoritete,

77. Glagol *epaineō* (hvaliti, dati priznanje) se v Novi zavezi razen pri Lk 16,8 pojavl samo pri Pavlu (Rim 15,11; 1 Kor 11,2.17.22).

vrha odličnosti in izvora vsega.⁷⁸ V središču je Kristus (ne moški in ne ženska!), vrh pa je Bog. Kristus mora biti vzor, izvor, vodilo, podoba in avtoriteta vsakega krščanega moškega. Samo kot tak razodeva moški svoje pravo dostojanstvo, ki izhaja iz Kristusa in vodi k Bogu. Samo v tem dostojanstvu lahko služi kot glava ženi. V tej Pavlovi teološki antropologiji predstavlja glava moža Kristusovo slavo (*doxa*), zato mora biti pri bogoslužju odkrita. Ženska pa razodeva Božjo slavo s pokritostjo svoje glave. Odkritost ženske glave je imela v kulturi tedanjega časa negativne pomene.⁷⁹

7-9 Drugi ključni izraz v tem besedilu je *slava* (*doxa*), ki je biblični izraz za manifestacijo Božje veličine, svetosti in lepote. Pavel se pri tem navezuje na ključno svetopisemsko mesto, ki govori, da je Bog ustvaril človeka po svoji podobi (1 Mz 1,27). Iz tega jasno izhaja, da pripada Božja slava človeku kot človeku, in ne človeku kot moškemu ali kot ženski. Pavlov poudarek v tem odlomku je na interpretaciji tega mesta v luči odlomka v 1 Mz 2,18-23, ki razlaga stvarjenje ženske iz moškega. Ko Pavel združuje različne odlomke, prihaja s tem do novih poudarkov, ki pa vključujejo (in ne izključujejo) prvotne pomene. Tako vsekakor ne uči o superiornosti moža nad ženo, temveč o njuni enakosti v dostojanstvu, o njuni stvarjenjski, tj. izvorni komplementarnosti in privlačnosti drug do drugega. Ko pravi, da je ženska *slava moškega*, s tem ne izključuje prvotnega pomena, da je tudi ženska *slava Boga*, ker je kot človek ustvarjena po Božji podobi. Ko Pavel tukaj govori o njej kot moževi slavi, izpostavlja njuno ekskluzivno povezanost. Kakor Bog ne more prepuščati svoje slave drugemu, tako mož ne prepušča svoje drugemu in prav tako ne podarja žena svoje slave, ki jo v tem primeru predstavljajo njeni lasje, drugemu. Pavel tako poudarja svetost zakonske zveze, ki je še močnejše poudarjena prav pri liturgiji. Poudarilo tako simbolizira, da je žena eno meso s svojim možem.

10 Z izrazom *imeti oblast nad glavo*⁸⁰ bi lahko apostol opozoril ženske v skrupnosti, naj pri molitvi vedno nosijo na glavi znamenje avtoritete, ki jo imajo ali ki ji pripadajo. Morda je želel s tem povedati, da imajo tudi žene *oblast* (*exousia*) moliti in prerokovati pri shodih. Sobesedilo tega odlomka takšne interpretacije ne podpira, zato je bolj sprejemljiva pragmatična interpretacija: ženska ima oblast nad privlačnostjo svojega telesa in se okolju primerno oblači. S tem apostol spodbuja tako moške kot ženske k lepemu in dostojnemu vedenju pri bogoslužju. Enigmatična je tudi sklepna utemeljitev (*zaradi angelov*), ki se lahko nanaša na določeno izročilo v judovski apokrifni literaturi, kjer imajo angeli pomembno vlogo,⁸¹ ali pa gre spet

78. Izraz ima tako v heleniističnem kot v semitskem okolju širok spekter pomenov. Septuaginta prevaja z izrazom *kephalē* hebrejsko besedo *raš*, v pomenu avtoritete (Sod 10,18; 11,8-11; 1z 7,8,9). V Ef 1,22 in Kol 2,19 se nanaša na Kristusa kot glavo Cerkve, ki je hkrati tudi dinamični princip, ki povezuje telo Cerkve v eno (Ef 4,15; Kol 1,19). Kristus kot glava telesa Cerkve je tako tudi prototip človeka kot glava žene. Poudarek je nedvoumno na načinu, ne na vsebini: *kakor je Kristus glava* (Ef 5,23).

79. V grško-rimski kulturi kaže odkritja ženska glava razpoložljivost hotnice (Murphy-O'Connor 1980, 482-490). Fraza, da mora imeti ženska oblast nad glavo, je enigmatična, na kar kaže tudi nestabilno tekstno izročilo, ki izraz *exousian* (oblast, avtoriteta) bere tudi kot *kalyymma* (pokrivalo).

81. Prim. 1 Hen 6,1-2; 7,1-2; 19,1-2; 2 Bar 56,10-12; prim. tudi 5 Mz 23,15.

bolj za pragmatično pripombo, naj bodo ženske obzirne do moških, še posebej do prišlekov, ki bi se lahko zaradi nenavadne ženske noše pohujševali.

11-15 Pavel se zaveda napetosti med tradicionalnim gledanjem na ženske in novo enakostjo vseh v Kristusu, zato v teh vrsticah znova poudari enakovrednost in medsebojno odvisnost moškega in ženske (prim. Ef 5,21sl.). Že kot »naravna človeka« sta poklicana živeti v odnosu drug z drugim, ne pa v prepiru in osami. Po Gospodovem klicu so verniki poklicani v občestvo z njim (*koinōnia*), medsebojni soodvisnosti moškega in ženske in zakonskemu odnosu pa daje ta krščanska poklicanost še novo kristološko in ekleziološko razsežnost. Vse končno izhaja od Boga in je njemu podvrženo.

Zgodnjekršćanska reliefna stenska obloga, najdena v bližini Apolovega templja. Podoba vinske trte (In 15,1-17) prikazuje temeljno povezanost Kristusa in Cerkev; Cerkev, ta skupnost življenja z Njim in za druge, je ustanovljena po krstu in se poglavlja z vsako evharistijo (Joseph Ratzinger).

Vir: corinth.ascsa.net

16 Pavel zaključuje v duhu učitelja, ki se sicer zaveda svoje avtoritete, vodi pa ga želja, da bi jih čim več prepričal. Pokazal je, da posamezna cerkvena skupnost ni avtonomna, ampak povezana v bratsko občestvo skupne Božje Cerkev, kjer obstajajo neke skupne norme. Ne verjame v dolge brezplodne razprave. Zaveda se, da obstajajo na ravni spoznanja in modrosti sveta različni argumenti, v Cerkvi pa bi moral biti prvi kriterij predvsem ljubezen, ki gradi (8,1).

Zlorabe pri obhajanju Gospodove večerje (11,17-22)

- 17 *Ko pa to naročam, vas ne hvalim. Ne shajate se namreč, da bi se poboljšali, ampak postajate slabši.*
- 18 *Najprej tole: slisim, da so med vami razdori, kadar se shajate kot Cerkev, in debno verjamem.*
- 19 *Potrebno je namreč, da so med vami tudi ločine, da se bo izkazalo, kateri med vami so preizkušeni.*
- 20 *Kadar se torej shajate na istem kraju, to še ne pomeni jesti Gospodove večerje.*
- 21 *Ko jeste, vsak namreč najprej pograbi svojo večerjo in je tako eden lačen, drugi pa pijan.*
- 22 *Mar nimate domov, da bi tam jedli in pili? Ali zaničujete Božjo Cerkev in sramotite tiste, ki nimajo? Kaj naj vam rečem? Naj vas pobudim? V tem vas ne hvalim.*

17-18 Kljub temu da na začetku Korinćane pohvali (v. 2), jih v nadaljevanju svari in odločno opominja. Gospodova večerja je nekaj najpomembnejšega v krščanski skupnosti, zato mora biti v vseh pogledih vrhunec njihovega skupnega življenja. Očitno se Korinćani niso zavedali, za kaj točno pri evharistiji gre, zato jim daje osnovna disciplinska navodila. Ponovno jih opozori na *razdore (schismata)*, ki so med njimi, kakor je to storil že na začetku pisma (1,11-12).

18-19 Zdi pa se, da ne misli na tisto vrsto razdeljenosti, o kateri je govoril na začetku pisma. V določeni meri naj bi bile namreč ločine celo potrebne, kot ljuljka med pšenico (Mt 13,24-30), čeprav te niso po Božji volji. Iz tega je mogoče sklepati, da gre bolj za razlike med njimi, ki pa lahko služijo za prečiščevanje in utrjevanje preizkušanih (*doimoi – kvalificirani, priznani, cenjeni*). Kasneje bo razkril, da Gospod s tem svoje vzgaja, da ne bi bili na koncu obojeni skupaj s tem svetom (v. 32). Čeprav so pretresi zaradi preprirov in škandalov boleči za skupnost, pa lahko v teh primerih pridejo dobri in zvesti člani bolj jasno na površje.

20-22 Krščanske skupnosti v Korintu so se zbirale k obhajanju Gospodove večerje po domovih vernikov. Glede na to, da je število kristjanov hitro naraščalo, so se verjetno shajali v večjih hišah bogatejših ljudi. Del njihovega shoda je bila tudi slovesna večerja, ki je očitno lahko bila pred, med ali po evharistiji. Takšne obede, ki so spremljali evharistijo, so imenovali *agape*. Skupno obedovanje za isto mizo naj bi razodevalo njihovo bratsko občestvo (*koinonija*), ki je v evharistiji enakovredno vključevalo vse, tudi najbolj uboge med njimi. *Gospodova večerja* (*kyriakon deipnon*) je Pavlov originalni izraz, s katerim poimenuje obed, h kateremu so se zbrali verniki, da bi jedli kruh in pili vino v Gospodov spomin ter oznanjali njegovo smrt. Apostol opozarja, da ni vsako njihovo shajanje že *Gospodova večerja* (*kyriakon deipnon*). Obed, kjer se zberejo kot Cerkev, mora biti obdan z vsestransko spoštljivo-stjo. K shodu je spadalo tudi uživanje lastne hrane (*to idion deipnon*), kar je lahko veljalo za preizkus njihove obzirnosti in ljubezni. Tisti, ki ne razumejo zbiranja ob evharistiji, lahko s svojo nezmernostjo in skopuštvom pohujšujejo in škodijo Božji Cerkvi. Apostol jih opominja, naj se tudi ta obed vrši dostojno ter s pozornostjo in darežljivostjo do tistih, ki imajo manj ali pa so v kakšnih drugih stiskah.

Izročilo o evharistiji (I, 23-26)

- 23 *Jaz sem namreč prejel od Gospoda, kar sem vam tudi izročil: da je Gospod Jezus tisto noč, ko je bil izročén, vzel kruh*
- 24 *in se zabvalil, ga razlomil in rekel: »To je moje telo, ki je za vas. To delajte v moj spomin.«*
- 25 *Prav tako tudi kelih po večerji in je rekel: »Ta kelih je nova zaveza v moji krvi. Kolikorkrat boste pili, delajte to v moj spomin.«*
- 26 *Kolikorkrat namreč jeste ta kruh in pijete kelih, oznanjate Gospodovo smrt, dokler ne pride.*

23-25 Celotno poglavje je uvod v ta središnji odlomek, kjer Pavel predstavi najstarejše izročilo o dogodkih, ki so se zgodili na večer pred Gospodovo smrtjo, ko je bil izročén (*paredácto*). Spominja jih na to, kar jim je v času svojega bivanja pri njih pred dobrih tremi leti izročil (*paredóka*), namreč dar, ki ga je tudi sam prejel (*paredón*) od Gospoda, to je oznanilo evharistije. Ključna izraza odlomka sta glagola *paralambain* (*sprejeti*) in *parádidonai* (*izročiti*), ki opisujeta ne samo proces tradicije, ampak vsak življenjski proces, ki je razpet med prejemanjem in dajanjem ter, žal, tudi človeško izdajo. Izraz je pogosto zapisan v pasivni obliki *parádidonai* (*izročiti, izdati*), da pokaže na končno Božjo pobudo, ki je v ozadju vsega dogajanja. Končno se tudi Judova izdaja ne zgodi izven Božjega odrešenjskega načrta (prim. Rim 4,25). Pavel sicer nikjer bolj konkretno ne pojasni, kdaj je to izročilo dejansko prejel – ali se je to

zgodilo ob razodejtu pri Damasku ali ob srečanju z Vstlim ali pa ob kakšnem drugem razodejtu, ki ga je doživel (npr. 2 Kor 4,6; 12,1sl.). Vsekakor je od dogodkov v Damasku minilo že skoraj dvajset let in v tem času se je tudi že lahko srečal z živo tradicijo o lomljenju kruha in bil o njej natančno poučen. Pavel s tem svojim natančnim opisom posredno tudi potrjuje, da je bilo izročilo o evharistiji že davno pred zapisom v sinoptičnih evangelijskih natančno, z vsemi podrobnostmi, zasidrano v tradiciji.

Evharistično dogajanje je v tradiciji opisano s štirimi Jezusovimi dejanji, ki so vezana na *kruh* (*artos*) oziroma *telo* (*sōma*): je *vzel* (*elaben*), se *zabvalil* (*eucharistias*), ga *razlomil* (*eklasen*) in ga *dal* (*edōken*). To zadnje v tem Pavlovem opisu manjka, a je nadomeščeno z Jezusovo besedo *za vas* (*hyper hymōn*).⁸² Z omembo kelih in krvi je že v evharistiji nakazan spravi značaj Jezusove daritve, s katero se je obnovila pretregana zaveza med človekom in Bogom (2 Mz 24,8), ki pa se bo dopolnila z njegovo smrtjo na križu. V teh dejanjih se izraža celotna odrešenjska skrivnost Jezusovega življenja in njegove smrti. Ta skrivnost predstavlja središče Pavlova oznanila evangelija. Po evharistiji vstopajo tudi verniki v proces tega odrešujočega dogajanja, kjer se na evharistični način izvršuje preobrazba njihovega življenja.

26 Evharistija ni le navzočnost telesa in krvi darovanega in vstalega Gospoda (Rim 10,9), temveč je tudi *oznanjanje* (*kataggellō*) njegove smrti, dokler ne pride. V tem stavku govori Pavel o treh dimenzijah evharistične skrivnosti: o Jezusovi smrti, ki se je zgodila v preteklosti, o njegovi vstajenjski navzočnosti v kruhu in vinu, kadar se obhaja v njegov *spomin* (*anamnēsin*), ter o njegovem ponovnem prihodu. Pri vsakem obhajanju evharistije se tako tudi prepleta človekova zgodovina s spominjanjem, njegovo aktualno življenje z zahvaljevanjem in slavljenjem ter njegovo pričakovanje s prošnjami in molitvijo. Obhajanje evharistije kot praznovanje skrite, a resnične Jezusove navzočnosti v zakramentu kruha in vina je najbolj celostno življenje Cerkve in posameznega vernika. Z odmevom tega življenja v pričakovanju Pavel tudi zaključuje svoje Prvo pismo Korinčanom: *Maraná thā* (*Pridi, Gospod!*) (16,22).

Vredno obhajanje evharistije (I, 27-34)

- 27 *Kdor bo torej nevredno jedel kruh ali pil Gospodov kelih, se bo pregrešil nad Gospodovim telesom in krvjo.*
- 28 *Vsak naj torej presodi samega sebe in takó je od kruha in pije iz kelihov;*
- 29 *zakaj kdor je in pije, ne da bi razločil telo, je in pije v svojo obsodbo.*
- 30 *Zaradi tega so med vami mnogi slabotni in bolehni, precej pa jih je že zaspalo.*

82 Z izrazom *hyper hymōn* Pavel v pisemih opisuje Jezusovo samopodaritev in učinke njegove odrešenjske smrti na križu (Rim 5,6; 8,32; 14,15; 2 Kor 5,14; 15,21; Gal 1,4; 2,20; 3,13; 1 Tes 5,10).

- 31 *Ko bi pa mi presojali sami sebe, bi ne bili sojeni.*
- 32 *Ker pa nas Gospod sodi, nas s tem vzgaja, da ne bi bili obsojeni skupaj s svetom.*
- 33 *Zato, bratje moji, kadar se shajate k jedi, počakajte drug drugega.*
- 34 *Če pa je kdo lačen, naj je doma, da se ne boste shajali v obsodbo. Drugo bom uredil, ko pridem.*

27-29 Apostol opozarja na vredno obhajanje evharistije, pri tem pa še bolj konkretno razloži, kaj se v resnici dogaja pri evharistiji. S simetričnim paralelizmom med *krubom* in *Gospodovim kelihom* ter *Gospodovim telesom* (*sōma tou Kyriou*) in *krvjo* prvič jasno poimenuje, kaj nastaja iz kruha in keliha pri Gospodovi večerji v njegov spomin. Šele ob zavedanju te zakramentalne skrivnosti lahko verniki prav *presodijo* (*dokimazō*) tudi težo greha, ki ga storijo z nevretnim obhajanjem evharistije. Greh je storjen v dve smeri: proti Gospodu samemu in proti skupnosti Cerkve, ki je tudi Gospodovo telo. To izrazi apostol v v. 29 z nekoliko enigmatično frazo *ne da bi razločil telo* (*mē diakrinōn to sōma*), ki je povzročala težave tudi prepisovalcem.⁸³ Glede na to, da Pavel v celotnem poglavju, ko govori o vrednem obhajanju Gospodove večerje, vedno znova opozarja na pozoren odnos do ubogih, s katerimi skupaj obhajajo, je zelo verjetno, da tudi tukaj misli tako na Gospodovo telo kot na telo Cerkve. Če bi želel nedvoumno interpretacijo, bi lahko uporabil izraz iz v. 27b. Ko tega ne stori, pokaže, da lahko z nevretnim obhajanjem spregledajo najprej bližnjega, s tem pa tudi Gospoda, ki ima »isto«⁸⁴ telo. To resnico razloži že v 10,17: *Ker je en krub, smo mnogi eno telo*. Izraz *sōma* ima tako tukaj verjetno dvojni pomen. Prvi je telo vstalega Kristusa, navzoče v zakramentu evharistije, drugi pomen pa je telo skupnosti Cerkve, ki se v občestvo zbira pri evharistiji. Ta dva pomena sta za Pavla neločljivo povezana.

30-32 Nevredno obhajanje evharistije ima negativne posledice na celotno skupnost. Mnogi so postali zelo šibki v veri ali so celo odpadli. Fraza *precej pa jih je že zaspalo* (*koimōntai*) (v. 30b) tukaj verjetno ne pomeni, da so nekateri že dejansko umrli, ampak da je zaspala njihova vera in spijo kot nespametne device v evangeliju (Mt 25,1-13), namesto da bi budni in goreči pričakovali Gospodov prihod. Ponovno jih spodbuja, naj vsake sebe dobro *presoja* (*diekrinomen*), da se bo čim prej zavedal svojih napak in se poboljšal ter se tako pripravil na Gospodovo sodbo. Vernik z osebnim kesanjem in spreobrnjenjem najmočneje izgrajuje skupnost in se hkrati odpira za Gospodovo sodbo, ki ga vzgaja. Pavel s tem misli bolj na aktualno

83 Veliko rokopisov dodaja besedi *sōma* še tou *Kyriou*.

dogajanje kot na končno sodbo. Slabe izbire se namreč hitro pokažejo na slabih sadovih, po katerih pa lahko Bog spregovori in pokaže na *izhod* (10,13).

33-34 V sklepu se Pavel ponovno vrne k temi, s katero je začel v v. 17, in da dvoje praktičnih navodil, da bi jim bilo shajanje v skupnosti v korist, in ne v obsodbo. Najprej naj počakajo drug drugega. V luči predhodnih vrstic lahko predvidimo, da to ne pomeni samo čakati, ampak deliti z drugimi. A hkrati naj ločijo svoje privatne večerje od obhajanja Gospodove večerje, da ne bo prihajalo do zlorab. S tem še enkrat poudari, da se pri evharistiji obhaja resnično Gospodovo telo, in se tako Gospodova večerja bistveno razlikuje od vseh drugih obedov in shajanj. Očitno so to najbolj potrebni praktični ukrepi, ki jih morajo takoj izpeljati. Ostalo bo uredil, ko pride – tako drugič napove svoj obisk korinške skupnosti (prim. 4,19; 16,3-5-7).

Miran 11